

УДК 378.14:004
ББК 74.58+32.973.202

В.М. Корчинський
м. Чернігів
А.М. Сільвейстр
м. Вінниця

Використання засобів мультимедіа у ВНЗ I-II рівнів акредитації

Ключові слова: технології, комп'ютерні технології, засоби навчання, засоби мультимедіа, програмні засоби, навчальний процес, комп'ютерне моделювання.

Постановка проблеми. Одним з найбільш яскравих проявів технічного прогресу у галузі навчання є впровадження мультимедійних засобів. Це технології, завдяки яким можливості мультимедійної техніки перейшли на якісно новий рівень.

Широке впровадження в навчальний процес засобів мультимедіа, що базуються на комп'ютерній підтримці навчально-пізнавальної діяльності, включає розробку та практичне використання науково-методичного забезпечення, ефективне застосування інструментальних засобів та систем комп'ютерного навчання і контролю знань. Це відкриває перспективи щодо гуманітаризації освіти й гуманізації навчально-виховного процесу, розширення та поглиблення теоретичної бази знань і надання результатам навчання практичної значущості, інтеграції навчальних предметів та диференціації навчання відповідно до запитів, нахилів і здібностей студентів, інтенсифікації навчального процесу та активізації навчально-пізнавальної діяльності, розкриття творчого потенціалу студентів, їхніх позицій та вподобань.

Аналіз останніх досліджень. Головне завдання навчального закладу полягає в тому, щоб не лише дати знання, а й створити стійку мотивацію до навчання, спонукати студентів до самоосвіти пов'язаної з розвитком їхнього

творчого та критичного мислення.

У ряді педагогічних досліджень останніх років особлива увага приділяється розробці шляхів формування мислення, цілеспрямованому розвитку інтелектуальних вмінь, навчанню прийомів пізнавального пошуку тощо, завдяки використанню сучасних освітніх технологій [6].

Розвиток певних якостей мислення певними засобами при вивченні предметів значною мірою сприяє загальному розвитку мислення студентів. Тому на сучасному етапі пошуку нових і удосконалення існуючих методів навчання різних дисциплін як вже говорилося вище є застосування в навчальному процесі засобів мультимедіа. Саме використання таких засобів на заняттях виступає гарантом ефективного використання часу з диференційованим підходом [1-5].

Інформатизація в суспільстві нині набрала таких темпів, що сучасна школа просто повинна адекватно реагувати на процеси, що відбуваються. У сучасному житті постійно зростає кількість людей, які так чи інакше пов'язані з використанням засобів мультимедіа. Дослідження вчених свідчать, що їх частина серед населення становить близько 65%. Справді, засоби мультимедіа набувають поширення в усіх сферах людської діяльності. І тому випускник коледжу повинен володіти необхідними знаннями, вміннями та навичками роботи із засобами мультимедіа [2, 3, 4].

Мета даної статті полягає у висвітленні теоретичних питань використання засобів мультимедіа у ВНЗ I-II рівня акредитації.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні важливе значення має розв'язання проблеми по відшукуванню ефективних шляхів, форм та методів активізації навчального процесу на заняттях і зацікавлення студентів до навчання. При виборі форм організації навчального процесу треба враховувати, як зміст навчального матеріалу так і дидактичні завдання, які ставляться на занятті. Викладачі предметники ставлять перед собою завдання збудити інтерес студентів до вивчення матеріалу, залучити їх до активної

пізнавальної діяльності, забезпечити засвоєння учнями навчального матеріалу на занятті, тісно пов'язавши вивчення нового матеріалу з його закріпленням та контролем засвоєння. Все це, безумовно, впливає на вибір форм і структури проведення навчальних занять.

Програми з курсу для однієї і тієї ж дисципліни для ВНЗ I-II рівня акредитації певних напрямів відрізняються одна від одної не стільки переліком тем скільки специфічним підходом до вивчення матеріалу, посиленою увагою до вивчення професійно-значущого матеріалу. Важливо, щоб під час навчання студентам був зрозумілий зміст і практична необхідність вивчення матеріалу з певної дисципліни, його значимість та зв'язок з оточуючою дійсністю, щоб кожний студент на своєму рівні зміг побачити перспективу професійного застосування набутих знань. Для здійснення даної мети розроблено безліч методичних рекомендацій, класичних і нестандартних розробок конспектів занять, але питання використання засобів мультимедіа в них представлена досить слабо. Встановлено, що матеріал засвоюється набагато краще та ефективніше, якщо він викладається в такій послідовності, як історично складалось формування основних положень. Теоретичні відомості, зокрема окремі питання дисципліни, сприймаються набагато ефективніше, якщо паралельно проводити хоча б коротенькі демонстрації.

В більшості випадків говорять, що всі проблеми можна вирішити в освіті завдяки впровадження засобів мультимедіа. Звідси випливає, що достатньо забезпечити навчальні заклади комп'ютерами і засобами телекомунікацій і освіта стане якіснішою. Проте навіть самі кращі і передові технології, які взяті педагогами і студентами на озброєння, без адекватної реорганізації навчально-виховного процесу деморалізують вплив.

Використання засобів мультимедіа не повинно порушувати той досвід, який накоплений і використовується при певних підходах до процесу навчання.

Ефективне використання засобів мультимедіа на заняттях – це, власне кажучи, чи не основна мета кожного викладача. Досягнення її залежить насамперед від якісної реалізації певної діяльності, опосередкованої застосуванням комп'ютерів. Поява комп'ютерної техніки в навчальних закладах обумовлює можливість проводити демонстрації з мультимедійною підтримкою. Комп'ютерне моделювання можна розглядати як універсальний метод, що має місце як в пізнанні, так і в практичній діяльності студентів. Навчальне комп'ютерне моделювання, як і будь-яке інше, відображає найбільш суттєві характеристики оригіналу. Це прискорює процес засвоєння студентами нових понять, законів, прикладів, які роблять їх більш доступними і зрозумілими.

Комп'ютерне моделювання, стимулюючи поглиблене вивчення фундаментальних дисциплін, потребує проникнення щоразу в сутність проблеми, дає можливість обдумати різні шляхи її розв'язку, знань основ аналізу аналогій і подібностей, стимулює творче мислення студентів. Але як і раніше для нас залишається проблемою недостатність програмних розробок в області комп'ютерного навчання. Йдеться про діяльність з проектування та використання програмних засобів, що реалізуються через комп'ютерну техніку у навчальному процесі.

Тому більшість науковців надають пріоритетне значення психолого-педагогічним проблемам при проектуванні навчальних програм. Створення навчальних програм – це творчий процес, який потребує не тільки логічного мислення, але й інтуїції. Вони вказують на особливу роль проектування навчання як зв'язаної ланки між науковою теорією і практикою навчання.

Саме програмні засоби надають значну допомогу у вивченні питань теми в процесі проведення заняття. Використання мультимедійних програм дозволяє продемонструвати студентам досліди, явища, процеси, які в умовах закладу провести неможливо.

У реальному навчально-виховному процесі робота із засобами

мультимедіа конкретизується передусім у роботі з персональним комп'ютером та програмними засобами. До таких програмних засобів належать комп'ютерні прикладні програми, які дають можливість здійснювати підтримку процесу навчання, що використовуються при вивченні різних навчальних предметів як загальноосвітніх так і спеціальних циклів.

У методичному відношенні програмні засоби роблять будь-яке явище доступнішим для розуміння та допомагають більш легкому опануванню і запам'ятовуванню фактів. Це зумовлено великим значенням зорової інформації. Психологи стверджують, що близько 40% інформації ми отримуємо за допомогою зору.

У фундаментальних дисциплінах ілюстрації не є доповненням до словесного викладання курсу, а є його невід'ємною природною частиною, яка займає значне місце під час вивчення матеріалу. Бажано, щоб основні питання, що розглядаються на занятті були проілюстровані. Найкраще, коли викладання та ілюстрації за допомогою засобів мультимедіа проводяться паралельно. Вони неначе зливаються у спільний логіко-неперервний процес.

Проведення занять із використанням засобів мультимедіа планується викладачем заздалегідь. Він ознайомлюється з програмними засобами з даної теми, з їх можливостями і вибирає такі, що сприяють якісному і повному засвоєнню відповідного програмного матеріалу. Бажано у процесі навчання використовувати різні види програм – ілюстративні, контролюючі, ігрові, власне навчальні та ін. Слід також ознайомитися з можливостями проектувальної апаратури (мультимедійних проекторів, електронних дошок тощо) для їх ефективного використання при проведенні занять.

Під час безпосередньої підготовки до заняття з мультимедійною підтримкою викладач, насамперед, з'ясовує мету застосування програмної розробки, знаходить їй оптимальне місце у загальній структурі заняття. Останнє, зрозуміло, можливе лише за наявності різноманітних програмних

засобів з даної теми. Використання програмних засобів на заняттях породжує в студентів інтерес, якого так часто не вистачає. Сама наявність засобів мультимедіа робить заняття незвичним та незабутнім, а це означає, що запам'ятається велика частина того, про що йшлося. На жаль, сьогодні доводиться часто зустрічатись з тим фактом, що не на кожне заняття з предмету, а зокрема для ВНЗ I-II акредитації є програмні засоби, які можна було б використати на занятті. А якщо такі десь і є, то виявляється, що не всі можна ефективно використати для проведення занять, тобто їх використання є не засобом підвищення ефективності занять, а самоціллю. Цього, звичайно, слід уникати.

Еволюція засобів мультимедіа визначається рівнем психолого-педагогічних та методичних досліджень, потребами педагогічної практики, а їх розвиток спрямовується на задоволення цих потреб.

Сучасні мультимедійні засоби навчання мають властивість дивергентності, тобто можливості використання тих самих засобів при вивченні різних навчальних предметів на всіх рівнях і напрямках, відповідно змінюючи змістове наповнення.

Нині процес підготовки освіченого, висококваліфікованого спеціаліста, який може застосувати свої знання, уміння та навички у високотехнологічному суспільстві, особливо в період становлення нових, ринкових відносин, обов'язково передбачає використання сучасних засобів виробництва, які у навчально-виховному процесі набувають нових ознак.

Не можна обійти стороною питання використання всесвітньої мережі Інтернет в навчально-виховному процесі. Сьогодні загальний інформаційний простір є основним джерелом здобуття інформації нашими студентами (вільний доступ до будь-якої інформації). Але на сьогоднішній день до кінця не вирішено питання надання Інтернет - послуг навчальним закладам.

Всі викладачі мають право брати участь у різних дискусіях з наболілих питань, співпрацювати з іншими викладачами міст, областей,

країн, демонструючи свої власні доробки або використовувати доробки інших колег через всесвітню мережу.

Широка доступність навчальної інформації самого різноманітного характеру завдяки засобам мультимедіа є важливим фактором, що впливає на перспективи розвитку та характер сучасного процесу навчання. Спеціалізовані програми навчального призначення стають елементом оснащення робочих студентських місць, важливим чинником підвищення професійної кваліфікації студентів, а також впливають на зростання інтересу до навчання та надбання основ комп'ютерної грамотності.

Доступ до засобів зв'язку спростився і полегшився такою мірою, що зараз опанування засобами телекомунікацій стає складовою загальної ерудиції та належного рівня підготовки учня як середньої школи так ВНЗ різних типів акредитації.

Висновки. Можна вважати, що новим методам не місце в навчальному закладі, якщо вони непридатні з погляду навчального процесу, навіть коли вони й привабливі. Не варто мабуть застосовувати засоби мультимедіа для розв'язування завдань, які можна розв'язати традиційними методами навчання. Як виняток може становити лише частина важливого експерименту чи розробки, в якій застосування даних засобів дає можливість ефективніше розв'язувати поставленні завдання. Проте є багато випадків, коли при викладанні спеціальних предметів, для кращого засвоєння матеріалу з тієї чи іншої теми, можна доповнити й удосконалити відповідним використанням засобів мультимедіа.

Застосування засобів мультимедіа допомогло уніфікувати й урізноманітнити навчальний процес. Однак самі по собі засоби не несуть ніяких змін. Наслідки їх застосування визначаються тим, яким чином і з якою метою ми їх використовуємо. Хоча використання засобів мультимедіа на заняттях різного виду і сьогодні є епізодичними та проводяться за традиційними технологіями.

Отже, поява в останні роки засобів мультимедіа сприяє інтенсифікації навчального процесу й дає змогу активізувати студентів до навчальної діяльності, у процесі якої в них формуються навички продуктивного мислення та продуктивної діяльності в навчальному процесі. Такий підхід до процесу оволодіння навчальним матеріалом може бути запорукою того, що випускник коледжу швидше знайде своє місце в сучасному виробництві, скоріше адаптується до вимог сьогодення. Тому викладачі ВНЗ різних рівнів акредитації повинні скористатися їхнім прагненням до знань і допомогти отримати базові знання і стати високоосвіченими людьми.

Література:

1. Гуржій А.М. Вплив інформаційних технологій на формування навчального середовища. Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України: Зб. статей за матеріалами доповідей четвертої Української наук.-метод. конф. 12-14 вересня 1995 р. /А.М. Гуржій, Ю.О. Жук За ред. І.І. Мархеля. - Одеса, 1997. - С. 5-6.
2. Іщук Н.Ю. Підготовка студентів до професійного спілкування засобами мультимедіа: Метод. посібник. /Н.Ю. Іщук. - Вінниця, 2004. - 68 с.
3. Козлакова Г.О. Використання систем типу мультимедіа (Multimedia) у навчальному процесі вищого закладу освіти. /Г.О. Козлакова //Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект. - К., 1999. - С. 235-245.
4. Основи нових інформаційних технологій навчання /За ред. Ю.І. Машбиця. - К.: ІЗМН, 1997. - 264 с.
5. Пінчук В.М. Психолого-педагогічні засади впровадження інноваційних технологій у вищій школі. /В.М. Пінчук //Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект. - К., 1999. - С. 246-256.
6. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. /М.: Народное образование, 1998 - 165 с.

В статті теоретично обґрунтовані і описані питання використання засобів мультимедіа у ВНЗ I-II рівня акредитації та розкриті проблеми по відшукуванню ефективних шляхів, форм та методів активізації навчального процесу на заняттях і зацікавлення студентів до навчання.

В статье теоретически обгрунтованы и описаны вопросы использования средств мультимедиа у ВУЗ I-II уровня акредитации та раскрыты проблемы по нахождению эффективных путей, форм и методов активизации учебного процесса на занятиях и заинтересованность студентов к учёбе.

In this article theoretically substantiated and described the paint of using the means of multimedia in high educational establishments of I-II levels of accreditation and cared the problems concerning the searching of the effecter ways, forms and methods of activation of the studying process on the lessons and making students interested in studying.

Відомості про авторів

Корчинський Вадим Миколайович, викладач Чернігівського базового медичного коледжу.

Сільвейстр Анатолій Миколайович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання фізики та інформатики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.